

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Вектор Державного закладу

Південноукраїнський

національний педагогічний

університет імені К. Д. Ушинського»

О. Я. Чебикін

2018 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про Електронний архів (репозитарій) Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Затверджено рішенням вченої
ради Державного закладу
«Південноукраїнський
національний педагогічний
університет
імені К. Д. Ушинського»
від 29 березня 2018 р.
протокол № 8

1. Загальні положення.

1.1. Електронний архів (репозитарій) – місце, де накопичуються, зберігаються і підтримуються у належному стані документи наукового, освітнього та методичного призначення, створені співробітниками будь-якого структурного підрозділу університету. Документи та інші дані зберігаються у вигляді файлів, доступних для постійного безкоштовного, повнотекстового їх перегляду через Інтернет. Електронний архів (репозитарій) є частиною загальної електронної колекції бібліотеки.

1.2. Електронний архів (репозитарій) формується та функціонує згідно з такими документами:

- Законом України «Про авторське право і суміжні права» (№ 3793-12 від 23.12.1993), що встановлює авторське право на комп'ютерні програми для ЕОМ, електронні видання, бази даних, літературні письмові твори;

- Законом України «Про Національну програму інформатизації» (№ 74/98-ВР від 04.02.1998);

- Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг» (№851-IV від 22.05.2003), який поширюється на відносини, що виникають у процесі створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання електронних документів;

- Законом України «Про захист інформації в автоматизованих системах», який встановлює основи регулювання правових відносин щодо захисту інформації в автоматизованих системах за умови дотримання права власності громадян України на інформацію та права доступу до неї (№8094-ВР від 05.07.1994);

- Законом України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» (№ 32/95-ВР від 27.01.1995);

- Положенням про бібліотеку університету;

- Положенням про Електронний архів (репозитарій) університету;

- ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»;

- ГОСТ 7.82:2001. Библиографическая запись. Библиографическое описание электронных ресурсов (міждержавний стандарт).

2. Призначення, основні завдання, функції:

2.1. Основне призначення електронного репозитарію – накопичення, систематизація та зберігання в електронному вигляді інтелектуальних продуктів наукового загалу університету, надання відкритого доступу до них засобами Інтернет-технологій, поширення цих матеріалів у середовищі світового науково-освітнього простору.

2.2. Електронний архів (репозитарій) орієнтований на науковців, викладачів, аспірантів та студентів, його функції:

- навчальна, що спрямована на сприяння освітньому процесу;
- наукова, що спрямована на сприяння науково-дослідницькій діяльності;
- довідково-інформаційна, що спрямована на задоволення інформаційних запитів із різних галузей знань;
- накопичувальна, що спрямована на поповнення бібліотечного фонду оригінальними електронними документами та електронними копіями друкованих видань і їх зберігання.

2.3. Основні завдання електронного репозитарію:

- забезпечення місця і засобів централізованого і довготривалого зберігання в електронному вигляді повних текстів творів;
- сприяння зростанню популярності університету шляхом представлення його наукової продукції у глобальній мережі. Збільшення використовуваності наукових публікацій працівників Університету Ушинського шляхом забезпечення вільного доступу до них через Інтернет;
- створення надійної і доступної системи обліку публікацій наукових робіт працівників університету;

3. Управління репозитарієм

3.1. Основними виконавцями та координаторами процесу створення та функціонування (підтримки) Електронного архіву (репозитарію) виступають співробітники бібліотеки університету. З числа фахівців бібліотеки визначається відповідальна особа Електронного архіву (репозитарію).

3.2. Відповідальний за технічний супровід функціонування Електронного архіву (репозитарію) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» в частині його включення у вебпростір Університету, безпеку інформаційних ресурсів, а також підтримки робочих комп'ютерів начальник відділу нових інформаційних технологій.

3.3. Працівники відділу нових інформаційних технологій надають необхідну інформацію для забезпечення реалізації функціональних можливостей Електронного архіву (репозитарію) співробітникам бібліотеки, які здійснюють таку діяльність.

3.4. При необхідності до роботи з Електронним архівом (репозитарієм) університету долучаються працівники будь-якого відділу бібліотеки, декани факультетів, завідувачі кафедр (за дорученням ректора або проректора з наукової роботи).

4. Класифікація основних понять

- **Автор** - фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір і якій належать майнові права інтелектуальної власності на нього відповідно до Цивільного кодексу України, Закону України «Про авторське право та суміжні права», іншого закону чи договору.
- **Відкритий доступ (ВД)** – розміщення у мережі Інтернет матеріалів, доступ до яких дозволений правовласниками. Технічне здійснення доступу всім охочим надається у будь-який час і без обмежень.
- **Виняткове (виключне) право** – це майнове право. Виняткове право може належати одному або декільком фізичним чи юридичним особам

(правовласникам). Правовласник може на свій розсуд вирішувати або забороняти іншим особам використання результату інтелектуальної діяльності.

- **Авторський договір на передачу невиключних майнових прав на використання твору** – договір, умови якого встановлені університетом, і який може бути укладений лише шляхом приєднання автора до договору в цілому. Автор не може запропонувати свої умови договору (п.1 ст.634 Цивільного кодексу України).

- **Інтелектуальні права** на твір включають майнове право і особисті немайнові права.

- **Особисті немайнові права** автора включають право авторства, право на ім'я, право на недоторканність твору, право на обнародування твору.

- **Репозитарій (електронний архів)** - це місце, де зберігаються і підтримуються різні дані.

- **Інституційний репозитарій відкритого доступу** - мережевий сервіс зі зберігання, систематизації та поширення творів у цифровому вигляді, що надається установою її працівникам та іншим зацікавленим особам.

- **Твори** - створені авторами у результаті творчої діяльності за особистою ініціативою, на замовленні чи в порядку виконання службових обов'язків: літературно письмові твори - книги, брошури, статті, конспекти лекцій, аналітичні огляди, звіти, презентації тощо; ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки; аудіовізуальні твори; твори образотворчого мистецтва; фотографічні твори; інші твори, представлені в електронній (в тому числі цифровій) формі, яку може зчитувати комп'ютер (ст. 433 Цивільного кодексу України, ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

5. Тематичний склад Електронного архіву (репозитарію)

5.1.Електронний архів (репозитарій) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського» є універсальним за змістом науковим зібранням. Структура інституційного репозитарію університету складається із колекцій суб'єктів інтелектуальної власності: факультетів, кафедр та структурних підрозділів університету. Кожен суб'єкт може мати колекції: «Наукові роботи», «Навчальні видання», «Наукові роботи студентів» та інші. Особливий фонд, що включений до корневого каталогу Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» – зібрання з історії університету (сучасні твори, електронні копії рідкісних видань з фондів бібліотеки, що стосуються історії університету та ін.). У разі необхідності розширення структури Електронного архіву (репозитарію) за дорученням ректора або проректора з наукової роботи створюватися інші об'єкти та колекції.

5.2. Тематичний склад Електронного архіву (репозитарію) визначається факультетами відповідно до наукового напрямку та освітнього процесу Університету. До Електронного архіву (репозитарію) можуть бути залучені:

- статті, монографії, підручники, навчальні посібники, методичні матеріали, тематичні збірки;
- збірники наукових праць, журнали, в яких засновником виступає Університет Ушинського, а також збірники за матеріалами конференцій, що проводяться в університеті.
- наукові публікації працівників Університету Ушинського, надруковані в інших видавництвах за умови відсутності, заборони з боку видавництва на їх розміщення в репозитарії;
- дисертації та автореферати дисертацій, що захищені у спеціалізованих вчених радах Університету Ушинського;
- інші матеріали наукового, освітнього та методичного призначення за бажанням їх автора.

5.3. За видами електронних ресурсів репозитарій не має обмежень. Це можуть бути будь-які електронні текстові дані, електронні числові дані,

електронні картографічні дані, електронні зображення (відео, презентації), електронні звукові дані, електронні інтерактивні мультимедіа.

5.4.Хронологічні рамки твору (продукту) для розміщення в репозитарії не встановлюються.

5.5.За рівнем доступності документи в репозитарії можуть бути у відкритому доступі або, за бажанням автора, в авторизованому.

6. Принципи створення і функціонування Електронного архіву` (репозитарію)

6.1.Електронний репозитарій – це веб-орієнтована кумулятивна постійнодіюча база даних цифрових копій документів, що визначені однією організацією – університетом.

6.2.Електронний архів (репозитарій) створюється за допомогою програмного забезпечення DSpace (розробки Масачусетського технологічного інституту), що підтримує протокол обміну метаданими OAI-PMH (Open Archives Initiative – Protocol for Metadata Harvesting), який дозволяє інтегрувати Електронний архів (репозитарій) у міжнародні реєстри.

6.3.Електронний архів (репозитарій) поповнюється документами шляхом самоархівування продукту автором або шляхом передачі документу до бібліотеку. Для отримання можливості самоархівування автори повинні зареєструватись та отримати відповідні права (дозвіл) для роботи. Відповідальна особа з числа фахівців бібліотеки складає реєстр авторів, надаючи їм права на депонування твору (продукту).

6.4.Депозитором може бути як автор, так і уповноважений працівник бібліотеки. За бажанням автора його роботу може розміщувати у Електронному архіві (репозитарії) репозитарії депозитор-бібліотекар. При цьому автор надає у бібліотеку електронну версію роботи у будь-якому форматі, що зчитується машиною, і набір 5 -7 ключових слів трьома мовами: українською, російською та англійською.

6.5. Допускаються всі файлові формати, в яких створені ресурси. Однак у кожному з видів рекомендуються для використання певні формати:

Формати, що рекомендуються для застосування при розміщенні матеріалів		
Матеріал	Назва формату	Розширення
Текст	Adobe PDF, Microsoft Word	pdf, doc
Презентація	Microsoft Powerpoint	ppt
Таблиці	Microsoft Excel	xls
Зображення	JPEG, GIF	jpg, gif
Аудіо	WAV, MP3	wav, mp3
Відео	MPEG	mpeg, mpg, mpe

6.6. Роботи аспірантів і студентів можуть бути розміщені за наявності рекомендації наукового керівника, який реєструється у Електронному архіві (репозитарії) і підтверджує свою рекомендацію.

6.7. На прохання автора електронна публікація може вилучатися з відкритого доступу або замінюватися прихованою формою повного тексту (до електронна публікація немає доступу, а при необхідності доступ поновлюється); зазначена процедура здійснюється співробітником бібліотеки.

6.8. Якщо вчена рада університету визнає низький рівень роботи, що представлена автором у факультетському розділі Електронного архіву (репозитарію), за дорученням ректора або проректора з наукової роботи відповідальна особа репозитарію вилучає цей документ.

6.9. Публікації, що передаються у Електронний архів (репозитарій), забезпечуються заголовками, прізвищами авторів, анотацією (якщо вона є) мовою оригіналу та ключовими словами українською, російською та англійською мовами.

7. Права і обов'язки авторів, продукти яких зберігаються в Електронному архіві (репозитарії)

7.1. Відкритий, доступ до твору (продукту) не відмінює авторського права. Особисті, немайнові права автора не можуть бути з цієї причини відчужені і зберігаються за ним незалежно від способу публікації. Майнове право інтелектуальної власності на твір автор реалізує, добровільно приймаючи рішення про представлення своєї публікації в Інтернеті і підтверджуючи це Авторським договором в електронному або паперовому вигляді. (Додаток №1)

7.2. Твір (продукт) не може бути розміщений у репозитарії, якщо він порушує права людини на таємницю її особистого та сімейного життя, завдає шкоду громадському порядку, здоров'ю та моральному стану особистості, містить інформацію, що є державною таємницею і охороняється законом.

7.3. Підписуючи Авторський договір, Автор передає університету на безоплатній основі права використання Інтелектуального продукту на підставі Авторського договору:

- на внесення твору до бази даних електронного архіву;
- на відтворення твору чи його частин у електронній формі, не змінюючи його змісту;
- на виготовлення електронних копій твору для постійного архівного зберігання;
- на використання твору без отримання прибутку та на виготовлення його копій для некомерційного розповсюдження;
- на розміщення електронних копій документу у відкритий доступ в мережі Інтернет.

7.4. В Авторському договорі автор підтверджує, що розміщуючи роботу у репозитарії, він не порушує прав третіх осіб (інших авторів або видавництв).

7.5.Авторським договором Автор підтверджує, що на момент розміщення продукту у лише йому належать майнові права на нього, що вони ні повністю, ні частково нікому не передані (не відчужені), що ні повністю, ні частково не є предметом застави, судового спору або претензій з боку третіх осіб.

7.6.Автор несе всі види відповідальності перед третіми особами, які заявили свої права на продукт, відшкодовує університету всі витрати, спричинені позовами третіх осіб про порушення авторських та інших прав на твір (продукт).

7.7.У випадку, коли твір (продукт) створено у співавторстві, кожен із авторів приймає умови цього договору і дає згоду на розміщення такого продукту в електронному архіві.

7.8.Автор зберігає за собою право використовувати самостійно чи передавати такі права на використання твору третім особам.

7.9.Авторський договір може бути розірваний на вимогу автора, якщо він позбавляється майнових прав на продукт, які мав на момент розміщення твору в репозитарії відкритого доступу (а також якщо договір містить інші умови, обтяжливі для автора). Тоді він сам або за допомогою відповідальної особи вилучає роботу з репозитарію.

7. Робоча група репозитарію

- Співробітники інформаційно-бібліографічного відділу бібліотеки;
- Співробітники відділу нових інформаційних технологій університету.